GAZETA KRAKOWSKA

Nro 145.

Z KRAKOWA DNIA 6 CZERWCA 1819. ROKU W NIEDZIELĘ

Z Warszawy d. 29 *Maia.* (*)

Panuie teraz w Warszawie nowy ruch i życie; miasto wznosi się w odmłodniałey i upiększoney postaci do takiey wielkości i wspaniałości, że z innemi stolicami Europy równąć się może. Mniey wprawdzie wpada w oczy bibliioteka w dawnieyszych koszarach Kadeckich, lubo gmach ten z swoiemi zabudowaniami i obszernemi placami, tak przyiemne na umyśle sprawia wrażenie, iakiego się doznaie wchodząc do bibliioteki Królewskiey w Dreznie, lub też bibliioteki ratuszney w Lipsku. Lecz iakież ukontentowanie czuie znawca, gdy się z tem, co iest w środku tego gmuchu, dokładniey obezna, gdy za gorliwem staraniem Ministra Stanisława Potockiego i naczelnego bibliiotekarza Lindego, znaydzie w nim skarb pierwiatkowych druków (**) naydawnieyszey literatury Polskiey i klasyczney, wraz z nader szacownemi nayświeższemi dziełami historyi naturalney i jeografii; tak dalece, że już nie tak dotkliwą iest strata bibliioteki Załuskich, i radość z posiadania tego nowego tworu serce napełnia. Powiększa zaś tę radość iescze i to, że P. Linde nietylko z taką zabiegłością, iak niegdyś dla bibliioteki Ossolińskiego zbiera wszystkie pisma, które gdziekolwiek w oyczyznie ukryte leżą lecz nawet, przez wydobycie ich i ocenienie, nadaie ruch uczonym mężom w Polsce i Rossyi, a nawet wszystkim znawcom i miłośnikom ięzyka Słowiańskiego. Przytoczyć można na przykład Statut Litewski, przełożony na ięzyk Rossyyski i drukowany, ten nader ważny pomnik prawodawstwa 16go wieku, który P. Linde wydał roku 1816, i który obeymuiąc opisanie wszystkich własności ięzyka, i ró-

(*) Ten artykuł wyięty iest z Gazety Berlińskiey Vossa, dla okazania, iak też o nas piszą za granicą. Red.

(**) W tem mieyscu Gazeta Berlińska używa wyrazu: einen Schatz von Incunabeln, co wzięte z łacińskiego znaczy pierwiastkowy początek rzeczy iakiey, i tak w rzeczy o którey tu mowa, rozumieć należy pierwsze druki xiąg, które wyszły z pod prassy od czasu wynalezienia sztuki drukarskiey aż do połowy wieku XVI. Red.

żniąc się od kilku istnieiących edycyy, otworzył prawdziwie szranki dla badaczów prawa, starożytności i ięzyka. Nie można tu pominąć uwagi, iż naybogatsza nawet biblioteka, iest podobną do cmentarza, ieśli nie ma czynnego bibliotekarza, i że wspomniony Statut Litewski nie mnieyszą zadał pracę prawnikom oraz uczonym Polakom i Rossyanom, iak niegdyś Lessing swoim Barengerem i ułomkami Wolfenbüttelskiemi, Teologom. Każda rozmaitość (Variante) skłania tu do głębokiego rozmyślania. Jakże często zdumiewać się przychodzi, gdy zbiór poiedyńczych wyrazów w słowniku Lindego, prowadzi do nayobfitszych nawet spostrzeżeń dla pedagogiki i filozofii. Nie ieden podobno sądzi, iż Polak mylnie zaymował się sztuką wychowania, używaiąc z takiem upodobaniem obcego wyrazu edukacyia; lecz iakże się obiaśni, gdy porówna wyrazy: wychowanie, chowanie, schowanie, i poymie istotne tych słów znaczenie, maiących tak wielki wpływ na ukształcenie dzieci. Że zaś z młodzieżą w Liceum Warszawskiem postępuią sobie podług prawideł, iakie z wyobrażenia tych wyrazów pochodzą, dowodzi ciągły wzrost tego zakładu naukowego.

Gazeta Hamburgska donioslszy, iż umieszczony w 70tym numerze artykuł z Petersburga, iakoby dawniey w Europie nie było kraiu bardziey rozprzężonego i burźliwszego nad Polskę, sprawił powszechne w Warszawie wrażenie, teraz w 80tym swoim numerze odwołuiąc powyższe twierdzenie tak pisze: — „ Na zbicie iego przytoczyć można, iż sami cudzoziemcy wzniecali niegdyś zbroyną siłą rozruchy w Polsce, aby tem łatwiey kray ten podzielić. Dosyć iest przeczytać w tey mierze Historyią podziału Polski przez Pana Rhulières (*Histoire du demembrement de la Pologne*) i obraz Polski przez Pana Malte-Brun (*Tableau de la Pologne*). Wiadomo dobrze Europie iż Polacy nigdy się w domowe interessa sąsiadów swoich nie mieszali; bronili tylko bytu swoiego i wolności przeciwko obcemu wpływowi, i oyczyznę swoię od obcych wpływów oswobodzić chcieli. Dostatecznym na to dowodem iest mądra konstytucyia 3go Maia 1791 r. która następstwo tronu w Polsce ustanowiła. Powstał nieśmiertelny Kościuszko, właśnie iak drugi Leonidas, stawaiąc w obronie nieszczęśliwey swoiey oyczyzny i wspomnioney konstytucyi; każdy bowiem naród ma świętą powinność bronić swoiey własności. Byłoby więc wielką niesprawiedliwością, obwiniać przed Europą o rozruchy Naród Polski, który zawsze miał się odpornie względem swoich sąsiadów, i nigdy granic ich nie zgwałcił. „

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
CESARZA WSZECH ROSSYY, KROLA POLSKIEGO, &c. &c. &c,
Xże NAMIESTNIK Królewski w Radzie Stanu.

Gdy Artykuł 16 Konstytucyi Kraiowey dotąd w zupełności rozwiniętym bydź nie mógł, a Jego Cesarsko Królewska Mość w odpowiedzi swoiey na uwagi Izby Poselskiey nad Rapportem Rady Stanu, z dnia 23 Sierpnia (4 Września) 1818 nayłaskawiey oświadczyć raczył, iż chce, aby nadużycia wolności druku podlegały dawnemu Prawodawstwu Polskiemu, przy

zachowaniu *status quo*, póki nowe prawo nie przepisze środki tey ukrócenia; Chcąc zapobiedz wszelkim aż do tego czasu wydarzyć się mogącym nadużyciom, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Kommissyi Rządowey Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego poruczamy przedsięwzięcie wszelkich środków, iakie za potrzebne uzna do ukrócenia nadużyciów wolności druku, stosuiąc się do dawnego prawodawstwa Polskiego, i Urządzeń za Rządu Xięstwa Warszawskiego wydanych.

Art: 2. Wszystkie Gazety i Pisma Peryiodyczne bez żadnego wyiątku podlegać odtąd maią Cenzurze Rządowey.

Art: 3. Wykonanie ninieyszego Postanowienia Kommissyiom Rządowym Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego, tudzież Spraw Wewnętrznych i Policyi, umieszczenie zaś w Dzienniku Praw, Kommissyi Rządowey Sprawiedliwości polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 22go Maia 1819 r.

(podpisano) *Zaiączek.*

Minister Wyznań i Oświecenia (podpis:) *S. Potocki.* Radca Sekretarz Stanu Jenerał Brygady (podpis:) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem:

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady (podpisano) *Kossecki.*

Z *Peterzburga d. 3 Maja d. k.*

W ukazie Jego Cesarskiey Mości do Rządzącego Senatu pod d. 11 z. m. wyrażono: "Z przyłączeniem na wieczne czasy Królestwa Polskiego do Cesarstwa Rossyyskiego, pragnąc wszelkiemi sposobami przykładać się do spólnych pożytków wiernych poddanych Naszych i utwierdzać wzaiemne ich związki, naymiłościwiey rozkazuiemy: równie dla zachęcenia i pomnożenia własnych końskich stad, iak i dla skuteczniejszego zaradzenia niedostatkowi koni w Królestwie Polskiem, dozwolić swobodnego i bezposzlinowego wyprowadzania z Rossyi koni do kraiów Królestwa Polskiego; będącego zaś teraz zakazu, wyprowadzania koni z Państwa, rozkazaliśmy przestrzegać ze wszelką ścisłością na zewnętrzney granicy Królestwa Polskiego, zupełnie tak, iak się tego przestrzega po wszystkich innych stronach granic Państwa."

Professor Wileńskiego Uniwersytetu Frank, mianowany Kawalerem orderu S. Anny 2giey klassy, a Professor tegoż Uniwersytetu Groddeck, S. Włodzimirza 4tey klassy. Dozorca honorowy szkoły Powiatowey Brisowskiey, Minski Marszałek Gubernialny, Zenowicz, S. Włodzimirza 4tey klassy. Radca Dworu, Dyrektor Instytutu położniczego w Białymstoku, Michelis, mianowany Kawalerem orderu S. Włodzimirza 4tey klassy.

W wigiliią Wielkanocy w Nowogrodzie Nizszym, była wielka ulewa z grzmotami i błyskawicą. Dwa uderzenia tak były mocne, że się wszystkie domy trzęsły. Podobną, w czasie tym nawalnicę, w kraiu tamtym maią za rzecz niezwyczayną — W nocy na 24 Marca w Chersonie była straszliwa burza, która z wielu domów żelazne pozrywała dachy, mnóstwo powywracała parkanów i kilka młynów wietrznych wywróciła. Kilka statków na Dnieprze na kotwicy stoiących na brzeg wyrzuciła. — Tegoż dnia (24 Marca) przez 18 godzin straszliwa panowała burza w Mi-

)s(

kołajewie. Nikt tak okropney nie pamięta. Dwumasztowy statek burzą porwany, z głębi o 200 sążni na mieliznę przerzucony został.

Od 20 Stycznia do 16 Marca do portu Teodozyyskiego przybyło z morza 35 okrętów kupieckich; 10 z nich było przeznaczonych do Taganrogu, które dla tego do Teodozyi zaszły, że morze Azowskie od lodów ieszcze wolne nie było.

Ze Lwowa d. 27 Maia.

C. K. Rząd kraiowy ogłosił poniższy Okólnik względem zmnieyszenia płacy za jazdę pocztą, i tryngieltu dla postyliionów:

Z powodu spadłych teraz cen obroku, uchwaliła wysoka Kamera nadworna, począwszy od 16 Maia r. b. zniżyć 1) płacę od jazdy pocztą tak przy jazdach skarbowych, iako też prywatnych tymczasowie aż do dalszego rozporządzenia a) we wszystkich dawnych prowincyiach Niemieckich z 2 Zr. 30 kr. na 2 Zr. w pieniądzach papierowych WW. a b) w Galicyi z 2 Zr. na 1 Zr. 30 kr. WW. od konia i poiedynczey Stacyi, tudzież 2) tryngielt dla postyliionów w pierwszych prowincyiach z 37 1/2 kr. na 30 kr. a w Galicyi z 30 kr. na 22 1/2 kr. w WW. od konia i poiedynczey Stacyi, iako też 3) wymierzoną dotąd należytość za smarowidło z 24 kr. na 20 kr. WW. ieżeli postyliion smarowidło daie, w przeciwnym zaś przypadku na 10 kr. bez różnicy prowincyi ustanowić. Co w skutku dekretu wysokiey Kamery nadworney z dnia 28go z. m. Nr. 17676, z tym dodatkiem obwieszcza się, że zresztą ustanowione dotąd płacenie od kolaski, nadal pozostać ma, to iest, że za użycie krytey kolaski, połowę, a od niekrytey kolaski czwartą część należytości, iaka zawsze za jazdę pocztą od iednego konia ustanowioną bywa, płacić należy. — W Lwowie d. 7 Maia 1819.

(Następuią podpisy.)

Dnia 26go b. m. przed południem przybył tu w naypomyślnieyszem zdrowiu powracaiący z podroży odbytey do kraiów Włoskich, Jego Cesarzewicowska Mość W. Xże Rossyyski Michał. Naczelne Dowodztwo woysk tuteyszych przeznaczyło dla Niego natychmiast straż honorową, lecz Jego Cesarzewicowska Mość, wymówiwszy się od wszelkich oznak uszanowania, zaraz po śniadaniu o godzinie 1wszey z południa udał się w dalszą podróż przez Brody do Rossyi.

Nayiaśnieyszy Pan raczył mocą naywyższey uchwały z dnia 6 Kwietnia r. b. nayłaskawiey zezwolić, aby nadporządkowy Professor botaniki przy uniwersytecie Wiedeńskim i Członek korrespondujący C. K. Morawskiego Towarzystwa rolniczego, tudzież Królewsko Polskiego Towarzystwa przyiacioł nauk, Pan Ernest Witmann przez czas swoiego pobytu we Lwowie, nadzwyczayną naukę w tym przedmiocie za zapłatą i w porządku, podanym przezeń w prośbie, dawał pod warunkiem, ażeby stypendyści mieli bezpłatny iey udział. Kurs naukowy zacznie się dnia 5 Czerwca r. b. w C. K. uniwersytecie Lwowskim, i trwać będzie przez 4 miesiące po cztery razy w tygodniu od godziny 12tey do 1wszey z południa. Dokładnieyszą wiadomość o porządku nauki i exkursyiach botanicznych, można powziąść w Kancelaryi akademiczney.

Na uposażenie nowoutworzoney szko-

ły gminney w Opace w Państwie kameralnem Podbuskiem, w Cyrkule Samborskim, przyrzekła Gmina tameczna składać corocznie po 125 Zr. WW. — Na polepszenie zaś pensyi nauczyciela przy szk le Gminney w Kocmanie na Bukowinie, ofiarowały poniższe Gminy, iako to: Kocmańska 20, a Laszkowska, Dawidestyyska, Suchawerska i Kliwodyńska, po 12 dni pieszych corocznie na uprawę gruntu, pomienionemu nauczycielowi wyznaczonego. C. K. Rząd kraiowy ma sobie za ukontentowanie, te piękne czyny podadź do wiadomości publiczney.

*Z Paryża d. 19 **Maia.***

Posiedzenie izby Deputowanych d. 17 b. m. na którem roztrząsane było pytanie, czyli Król ma bydź proszony o przywołanie bez rożnicy wszystkich wygnańcow, ściągneło tyle ciekawych, iż przeszło 1000 ludzi nie pomieściło się na galeryiach. P. Cotton, członek Kommissyi względem próśb, zdawał izbie sprawę o 27 prośbach nadeszłych z Nantu, Paryża, Roszelli, Kolmaru, Brestu, Lyonu, i t. d. o przywołanie wygnańcow. Zdaniem było kommissyi (5 przeciw 4 głosom) aby zostawić mądrości i łaskawości Króla, których zechce ułaskawić i przywołać do kraiu wygnańców. Jzba ma wprawdzie prawo podawać Królowi prośby, ale te wniesione bydź powinny przez tayny wydział. Te zaś nadeszły z zaizby; nie wiadomi ich są autorowie, a tem mniey zamiary. Z tego powodu proponował przystąpienie względem tych próśb do porządku dziennego. — P. Lafayette, Ben. Constant i inni żądali głosow. — Z wielu stron wołano: porządek dzienny! Nakoniec P. Caumartin wszedł na mownicę i żądał, aby wszystkie prośby o przywołanie wygnańcow odesłanemi były Prezesowi rady Ministrow. — Pieczętarz, P. Serre, rzekł: "Chcianoby nietylko Króloboycow, ale i rodzinę Bonapartego przywołać. Prawo podawania próśb nie powiono bydź nadużywane. Maż Król przywołać zaboycow brata swoiego? Dla Francyi niema szczęścia, niema wolności bez Burbonow. Jeżeli konstytucyia, stała się potrzebną dla prawey Dynastyi, tedy taż Dynastyia iest niemniey potrzebną dla konstytucyi. (Dobrze! dobrze! krzyczano ze środka i z prawey strony.) Wygnańcy są naturalnie niekontenci; część ich została iuż przywołaną, a ieżeli odwlekło się przywołanie innych, tedy zdaie się to iedynie pochodzić ze względu na dobro publiczne. Co się tycze Króloboycow, tych przywołanie nigdy nastąpić niemoże, wyiąwszy pozwolenie im mieszkania w kraiu w podeszłem wieku lub w czasie słabości. Co do wygnańcow na pewny czas, spuścić się izba może na wolą w tey mierze Króla. Wnoszę przystąpienie do porządku dziennego. Ze wsząd wołano głosowania. Nakoniec izba znaczną większością odrzuciła powyższe prośby i przystąpiła do dziennego porządku.— Większość słuchaczow oddaliła się zatrwożona, a żony, krewni i przyiaciele wygnańcow ze łzami w oczach.

Z 38 wygnanych rozporządzeniem Królewskiem z d. 24 Lipca 1815 przywołanych do kraiu zostało 12, a pozostaie ieszcze na wygnaniu 26.

Zwołani przez Ministra spraw wewnętrznych Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi na zgromadzenie do Paryża, w liczbie 40, uchwalili iednomyślnie list do

Papieża, w którym przyrzekaią stosować się do tego wszystkiego, co będzie między Papieżem i Królem umowione.

Podobno nie uda się P. Ternaux chodowanie Kóz Kaszemirskich we Francyi, gdyż całe stado zarażone iest grudą i przeszło 100 sztuk iuż na nią zdechło.

Poczta Paryzka rozseła 13 codziennych, 32 niecodziennych, a 20 wpółperyiodycznych pism. Porękóymiia wynosi za te dzienniki 415,000 Fr. w gotowiźnie czyli 5,519.000 Fr. w nominalney wartości papierów rządowych.

Xże Richelieu przybył do Wenecyi.

Z Londynu d. 19 Maia.

Nigdy ieszcze nie znaydowało się tak wiele obecnych członków w izbie niższey i nigdy Ministrowie nie odniesli świetnieyszego zwycięztwa iak wczoray w wieczór. P. Tierney wniósł o wyznaczenie wydziału do roztrząśnienia stanu narodu. „Położenie spraw publicznych (mówił) zagrożone iest nay większem niebezpieczeństwem. Administracyia kraiu znayduie się w słabych i złych ręku, powinnością iest przeto iżby zaradzić temu. Wszystkie Europeyskie kraie po woynie staraią się ulepszyc stan swoich skarbów; my iedni nic w tey mierze nie uczyniliśmy. Swiat, Bogu dzięki, znayduie się teraz w pokoiu lecz któż może na długiey iego trwałości polegać? Stan Europy iest teraz wcale nowym dla nas. Dawniey mieliśmy prywatne przymierze, a cóż teraz mamy? Zostaiemy rzekomo z czterema Mocarstwami w związku; ale mamyż w tem związku głos? Pragnę, aby Swięte Przymierze, do którego my nie należemy, nienaruszenie zachowane było; ale któż nam za to zaręczy? Zaledwo przystąpiła do niego Francyia, a iuż odciągniono z niey obce woyska. Dla czegoż przedsięwzięliśmy woynę? czyli nie dla osłabienia potęgi Francyi? Skarb iey znayduie się teraz w porządku, i to za pomocą Anglii. Francyia ma teraz wolną konstytucyią i ograniczoną Monarchiią, i nigdy nie była iak teraz potężnieyszą. Nie iestże naszą powinnością ulepszyć skołatany nasz stan, ażeby tak względem Francyi, iako i Ameryki bydź na każdy wypadek przygotowanemi? Dwóch Angielskich poddanych zostało w Ameryce straconych. Czyliżby to w innych czasach płazem puszczono? Że Ministrowie tak umiarkowanie w tey mierze postąpili, ni można im mieć za złe; bo mało mogąc, byłoby śmiechu godną rzeczą wiele mówić. Jaka różnica między nami i odległym tym narodem, który nieosłabione posiada sposoby! Chcemy lubić pokóy, ale też nie lękać się woyny. Mieymy dobrze uzbroioną siłę morską i kwitnący skarb, a na cały świat porwać się możemy. Zostaiemy na skale, z którey nikt nas wyprzeć nie potrafi. Handel nasz znayduie się w naysmutnieyszym stanie, a rękodzielnie nasze, powiedzieć można, umieraią. Ministrowie zdaią się bez żadnego planu prowadzić rzeczy. Nie iestże grzechem, iż od pokoiu bardzo mało, albo nic nie uczynili w celu ulepszenia skarbu? Uciska nas dług 860 millionów. Nowa pożyczka wyniesie naymniey 22 mill. Cena papierów tak iest zmienna, iż nikt wiedzieć nie może stanu swoiego maiątku. Kto będzie przeciw moiemu wnioskowi, okaże, iż chce teraźnieyszych Ministrów utrzymać; iednak lepiey i patryiotyczniey byłoby, gdyby dał głos za nim, chociażby w sercu życzył wywiesza-

nia nazaiutrz strony opozycyyney. Możemyż pod teraźnieyszą administacyią mieć powagę i uszanowanie u świata? „

Lord Castlereagh rzekł: Uczyniony teraz wniosek iest widocznie iedynie przeciw Ministrom wymierzony. Co do mnie, nie pozostałbym ani chwili na moim urzędzie, gdybym utracił zaufanie moiego Monarchy, izby i kraiu. Ja i moi kolledzy nie obawiamy się w cale iakiey bądź odpowiedzialności. Co do moiego przyiaciela, Kanclerza skarbu (P. Vansittart) zaręczyć mogę, iż żaden z iego poprzedników nie uczynił nad niego więcey po objęciu tego urzędu po śmierci P. Perceval. Jeżeli Ministrowie tak niezdatnemi są do swoich urzędów, czemuż zacny Mowca dawniey swoiego nie uczynił wniosku; dla czegoż tak długo zasypiał? W. Brytania nie życzy poniżenia Francyi, pragnie owszem, aby w systemacie Europeyskiem zaymowała przyzwoite mieysce. Nie woiowaliśmy przeciw Francyi iaką teraz iest, ale przeciw rewolucyyney Francyi. Co się tycze naszego handlu, zapewnić mogę, iż w przeciągu 4 ostatnich lat powiększył się o trzecią część i w tym stosunku dochody kraiowe. Niechay przetrząśnione będzie postępowanie Ministrów wczasie woyny, a znaydą go godnem narodu. Zacny Mowca żali się, iż Ministrowie działaią bez planu i bez systematu; pragnąłbym iednak wiedzieć iaki iego iest systemat? (Słuchaycie! Słuchaycie! krzyczano.) Jedynym systematem i iedynym celem wniosku zacnego Mowcy zdaie się bydź, że chciał wielką odbydź paradę z swoim woyskiem i z swoiemi stronnikami. (Smiech.) Nim on obiął dowództwo, siedzący na przeciwney stronie Panowie byli prawdziwą konfederacyią Maratów, a on ma tę zasługę, iż nieład zamienił na porządek. (Smiech.) Zachodzi teraz pytanie czyli zacny Mowca i iego przyiaciele na większe zaufanie kraiu zasługuią, niż teraźnieysi Ministrowie.

Po żywych przymowieniach się ieszcze wielu członków, a mianowicie P. Canning, wniosek P. Tierney został około godziny 2giey po północy większością 357 przeciw 178 głosów odrzucony.

Spory w wyższey izbie względem wniosku Hr. Donoughmore o przypuszczenie do praw obywatelskich Katolików, trwały do godziny wpół do 2giey po północy, i nakoniec wniosek większością 41 głosów odrzucony został. Pomiędzy innemi przeciw Katolikom mowił także Xżę Wellington. Sprawa Katolików nie wniydzie iuż więc w tym roku do parlamentu.

Lord Whitworth, o którego podroży do Paryża tyle czyniono domysłów, powrócił teraz z Xiężną Dorset do Anglii.

Roztrzygnienie sprawy w Paryżu względem zamachu na życie Xcia Wellingtona sprawiło tu nieiakie wrażenie.

Często zarzucane iest pytanie, czyli handel Anglii w czasie woyny zyskuie lub traci. — W woynach, w których Angliia zostaie neutralną, ma zysk niewątpliwy; ponieważ prowadzi z woiuiącemi kraiami handel, zasłania go swoią banderą i wyciąga z nich pieniądze. W woynach nawet, do których należy bądź orężem, bądź pieniądzmi, przeważaią także korzyści stratę; bo lubo woyna powiększa dług narodowy i podatki, otwiera iednak tyle dla Anglii źrodeł handlowych, iż nietyl-

ko nadzwyczayne te podatki, i prowizyia od długu mogą bydź zapłacone, ale nad to zwiększaią się bogactwa i kredyt kraiowy. Podczas woyny cały handel idzie przez Angliią; ona przepisuie iego warunki, stanowi cenę towarów, i utrzymuie ich składy po wszystkich obcych portach, tak iak w Londynie. Podczas zaś pokoiu, lubo handel na wszystkie strony iest otwarty, musi iednak Angliia: naprzod dla konkurencyi fabryk w każdym kraiu taniey dawać swoie fabrykaty; powtore narod nie pozwala na powiększenie podatków, ale owszem one pomnieysza; a zatem większy zysk przynosi Anglii handel podczas woyny, niżeli podczas pokoiu.

Podług listu z Jamaiki znaydował się tam Jenerał powstańców południowey Ameryki Mac Gregor i zapewnił kupców Angielskich, iż wszystkiemi siłami wspierać będzie ich handel. Nie był on ieszcze decydowany na którą część Hiszpańskich posiadłości uderzy.

Król Henryk na Hayti (St. Domingo) dozwolił bez opłaty celney wprowadzać drzewo do budowy.

Józef Bonaparte żyie ciągle samotnie nad rzeką Delaware w północney Ameryce. — Podług zdaney sprawy Kongressowi Ziednoczonych Stanów północney Ameryki przez Sekretarza woiennego rozpoczęte są nayobszernieysze uzbraiania. Na warownie nad odnogą Mexykańską przeznaczonych iest 3 mill. Dol. i maią w 4 latach bydź ukończone. W innych okolicach przedsięwzięte są podobnież uzbraiania. Milicyia rzeczonych kraiów wynosi 800,000, a może bydź do milliona doprowadzoną.

Od brzegów Menu d. 22 Maia.

Pisma publiczne głoszą, iż między Austryią i Prussami zawarta w krotce zostanie umowa, dla odsunienia wszelkiego zagranicznego wpływu do wewnętrznych spraw Niemieckich.

Seym związku Niemieckiego miał d. 17 b. m. nadzwyczayne posiedzenie, lecz nie wiadomo o czem. Mowią, iż w krotce tenże Seym zatrudni się ważnym środkiem względem uskuteczniania swoich wyroków.

Xże Oldenburski postanowił nadać swoiemu kraiowi konstytucyią.

Xże i Xiężna Klarencyi opuścili d. 17 b. m. Hanower. Udali się naprzod do Meiningen; ztamtąd poiadą na kąpiele do Liepstein, a na końcu Sierpnia powrocą przez Homburg i Sztuttgard do Anglii.

Hrabina Survillers, małżonka Józefa Bonapartego, która chciała tey wiosny udać się do północney Ameryki do swoiego małżonka, i zabrać rzeczy swoie z Paryża, znalazła tyle trudności, iż podróż swoią musiała do przyszłey odłożyć wiosny.

Rodzinę Kotzebue wszędzie w przeieździe przez kraie Niemieckie spotykało przykre zapytanie: iak się Sand ma? na co odpowiadała, iż nie wie, czy żyie lub umarł.

Z Sztokolmu d. 18 Maia.

Królewic nasz następca tronu wyiedzie d. 25 b. m. do obozu pod Schonen, a Król nieco poźniey.

Hr. Posse, który ma za sobą Lucyiana Bonaparte córkę, i dotąd w Sztokólmie mieszkał, przydany iest do naszego poselstwa przy Dworach Włoskich Baronowi Lagerswärd, i wyiechał iuż na mieysce swoiego przeznaczenia do Neapolu.

DODATEK
DO Nro 45.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 6 CZERWCA 1819 ROKU W NIEDZIELĘ

— *Z Krakowa* —
21 Maia

W dniu 2 Czerwca obchodzono tu uroczyście Rocznicę Imienio Jego Cesarzowicowskiey Mci W. Xcia Konstantyna, Naczelnego Wodza Woysk Polskich. — W Kościele Katedralnym na Zamku odprawiało się Nabożeństwo, przy którym JW. JX. Biskup Krakowski, intonował *Te Deum.* Kapituła Krakowska złożyła powinszowanie przed Rezydentem J. C. Mości W W. RR. K. P. — Wieczorem Domy Legacyi Rossyyskiey były oświecone.

Z Obserwatorium Krakowskiego.

Dla wygody publiczney został Kompas słoneczny, ieszcze r. 1688 zrobiony na Biskupim pałacu, w tych dniach odnowionym, z przydaniem do niego Południka dla średniego czasu. — Dobrze urządzony zegarek powinien wskazować 12tą godzinę, skoro koniec cienia skazowki pada na krzywą liniią, podobną do podłużnego 8 wyrażaiącą południk sredniego czasu.

Wymieniony Kompas iest rodzaiem Kompasów nieforemnych z przyczyny zboczenia ściany murowey ku południowi. — Zadanie iak robić wszelkiego rodzaiu Kompasy należy także do pięknych i pożytecznych, zastosowań Astronomii, mieyscowych, i może bydź rozwiązanem graficznie za użyciem Geometryi wykreślney, albo sposobem trygonometrycznym, albo rozbiorowym. — Wyszczególnione tłomaczenie w osobney Rozprawie tych sposobów i okazanie zgodności onych wypadków, byłoby pięknym przedmiotem usilności chcących się zalecić uczniów Matematyki i Astronomii: ofiaruią się do tego zamiaru wszelka pomoc i obiaśnienia na Obserwatorium.

W reszcie regulowanie Zegarów może się także z łatwością otrzymać za użyciem biegu gwiazd. Dosyć iest na ten koniec naznaczyć na szybie okna punkcik do którego dochodzi iaka znaczna gwiazda o pewney chwili uważaney na zegarku. — Nazaiutrz przy temże samem położeniu okna, gdy taż gwiazda na tenże punkcik przypadnie powinien zegarek pokazywać 4 minut mniey (ściśle biorąc 3 minuty 56 sekund.)

Z Bruxelli d. 22 Maia.

Dziennik tuteyszy *le Vrai Liberal* zawiera następuiący Prywatny list z Sztokolmu pod d. 28 Kwietnia: — " W wielu Niemieckich gazetach rozpuszczono wiadomość, iakoby między naszem i niektóremi północnemi Dworami zachodziło nieporozumienie. W Frankforcie rozchodziły się nayśmiesznieysze wieści. Zgromadzeni w Akwisgranie Monarchowie rozciągnąć mieli przeważaiącą swoią supremacyią aż do niepodległego Rządu Szwedzkiego. Listy Króla Szwedzkiego źle przyiętemi bydź miały od Cesarza Alexandra, i t. d. Obce-

35,000 Szwedów pod Schonen założony, iak corocznie dla ćwiczenia woyska bywa, i dowoz żywności dla tego woyska, wzięto za przygotowania do woyny. W środku kraiu między ieziorami Wenern i Wettern wystawiona bydź ma twierdza i w przypadku nieszczęścia służyć za obronę. Plan do założenia warowni, dla zabezpieczenia wewnętrzney żeglugi na wielkim kanale, który ma północne morze z Baltyckim połączyć, uchwalony wprawdzie został, ale ten nie zaraz przyydzie do skutku, i nie ma potrzeby przyśpieszać go. Serca obywateli i waleczne woysko wyrownaią naymocnieyszem twierdzom, a gdy tych nie będzie, Gibraltar nawet w Gotlandyi lub w Wermeland stanie się niedostatecznym. — Nie sądziemy, aby pomiędzy sąsiedzkiemi Monarchami, pomiędzy któremi tak dawne zachodzą stosunki przyiaźni i wzaiemnego szacunku, dla tak błahych przyczyn, iakie podaią, zayść miało nieporozumienie. W r. 1812 Cesarz Alexander widział się pierwszy raz w Abo w Finlandyi z owczesnym Następcą tronu Szwedzkiego, a teraźnieyszym Królem, gdy szło o nakłonienie Szwecyi do połączenia oręża swoiego z Rossyyskim przeciw przemagaiącey potędze Napoleona. Przedsięwzięcie to było wprawdzie przykrem dla Następcy tronu Szwedzkiego, zwłaszcza gdy otaczaiący go Szwedzi nalegali, aby Cesarz Alexander dał Szwecyi rękoymiią; iedni chcieli Finlandyi z miastem Abo, drudzy przestawali na Alandskich wyspach z całą prowincyią aż do Uleaborg. Były faworyt Króla Gustawa III. Baron Armfeld, który w Szwecyi za spisek przeciw Xciu Sudermanii wraz z Jenerałem Aminof, na śmierć był skazany, lecz oba uszli do służby Rossyyskiey, popierali te żądania. Następca tronu kończąc wszelkie spory, rzekł do Cesarza Alexandra: „Nie żądam, Naiaśnieyszey Panie, inney rękoymii iak tylko słowa Twoiego.„ Cesarz ścisnął go za rękę mówiąc: „Przez całe moie życie nie zapomnę tak rzetelnego i wspaniałomyślnego postępowania.„ Te dowody podobno dostatecznemi będą do zbicia wieści o nieporozumieniu pomiędzy obiema Monarchami; bo tak szlachetne związki nie łatwo się zrywaią.„

ROZMAITOSCI.

O Miłości Oyczyzny i bezpieczeństwie Kraiów.

W czasach naszych nader wiele piszą iakby wzbudzić miłość do oyczyzny w Niemczech? — Lecz nie potrzeba iak tylko w wszystkich kraiach zaprowadzić na prawie ugruntowane wolne konstytucyie, a miłość do oyczyzny sama się zrodzi. —— Rzućmy okiem na kilka Niemieckich kraiów, które oddawna posiadaią konstytucyie, iak n. p. na Niemiecką nadmorską prowincyią Fryzyią wschodnią: Od niepamiętnych czasów Fryzowi nayprzyiemniey było mieszkać w swey oyczyznie, i z nayszczęśliwszych nawet zagranicą stosunków, iako to z wschodnich i zachodnich Jndyy powracał chętnie do swey nadmorskiey oyczyzny. Bezpieczeństwo kraiów polega zupełnie na wolney konstytucyi; tam gdzie człowiekowi dobrze się dzieie, dokłada wszystkich sił do obrony przeciw nieprzyiacielowi dobrego swoiego mienia, kraiu, konstytucyi i Rządu. Teraźnieysze przedziwne urządzenie Landwerów, tym tylko kraiom nadać może i nada bezpieczeństwo, w których zaprowadzone są na liberalnych zasadach oparte konstytucyie, i pod któremi mieszkańcy czuią się bydź szczęśliwemi. Tu nie potrzeba ich

zagrzewać do miłości oyczyzny, sama się w nich wzbudzi.

Słowo w swoim czasie.

Dosyć ograniczony człowiek chwalony przecież był z dobrych swoich myśli. Słuchaiąca Dama, która go dobrze znała, rzekła: „Nie dziwię się, że posiada znaczny zapas dobrych myśli, bo nigdy żadney nie wydaie.

DONIESIENIA

Pisarz Trybunału I. Jnstancyi Rzpltey Krakowskiey, do publiczney wiadomości podaie, iż dom z materyiału drewnianego na Kleparzu przy Krakowie w Gminie VII pod liczbą popisową 82 stoiącey, P. Kazimierza Bielińskiego Obywatela Krakowskiego, i Maryianny małżonków dziedziczny, pomiędzy sąsiedzkiemi Domami z iedney Franciszka Sucharskiego, a z drugiey strony Starościny Olbromskiey z Jab pięciu i Ogrodu składaiący się leżący, przez publiczną licytacyą sprzedany zostanie, a to na żądanie starozak: Berka Naybergera Dystylatora wódek i Likworów na Kazimierzu przy Krakowie w Domu własnym pod Liczbą 107 mieszkaiącego, prawem pokonywaiącego, a to na satysfakcyą summy 2105 złp. z mocy ugody Sądu Powiatu i Miasta Krakowa Wydziału Igo pomiędzy starozak: Berkiem Naybergierem ziedney, a Kazimierzem Bielińskim z drugiey strony dnia 17 Grudnia 1811 roku nastąpioney, prowizyi po 5 od 100 od upłynienia Rat płacenia, i kosztach prawnych, tudzież Wyroków ocznich, iszego Trybunału Cyw: I. Jnstancyi Departamentu Krakowskiego dnia 15 Października r. 1812 2giego Sądu Appellacyinego Rzpltey Krakowskiey d. 10 Stycznia 1818 roku zapadłych przysądzoney; zaięcie tey nieruchomości uskutecznione zostało przez Komornika sądowego Ur. Woyciecha Alexandra Skórczyńskiego dnia 15 Kwietnia r. 1819 Kopiie tegoż zaięcia stósownie do przepisów prawa dłużnikom Kaźmierzowi i Maryannie Bielińskim małżonkom, Wóytowi Gminy VII Krakowskiey W. Szczepanowi Lubowieckiemu, tudzież W. Aloyzemu Filipowiczowi, Pis. Sądu pokoiu Wydziału I. dnia 19 Kwietnia r. b. doręczone zostały, tenże protokół zaięcia w Xięgi Hypoteczne Kraiu tuteyszego Vol. I Xięgi Zaięcia Akt hypotecznych Miasta Krakowa na karcie 167 pod N. 62 m. i r. t. wpisany., zaś w Kancelaryi pisarza Trybunału I. Jnstancyi w podobnąż Xsięgę zaięciów nieruchomości, w Xiędze I. na karcie 264 do L. 269 podany, a w dniu 26 Maia r. b. uskuteczniony, oczem Debenci małżonkowie Bielińscy przez wręczenie uwiadomieni zostali; sprzedaż Domu tego przez publicz: licytacyią, popierać będzie Ur. Adam Ekielski Adwokat Trybunałow Rzpltey Krakow: w Krakowie przy Rynku pod L. 263 mieszkaiący; pierwsza publikacya sprzedaży Domu tego warunków d. 9 Lipca r. b. 1819, a następnie termina podług Art. 702 Kod: Post: Sąd. na Audencyi Trybunału Cywilnego Rzpltey Krakowskiey nastąpi. —— Dan w Krakowie dnia 4 Czerwca 1819.

J. Rogalski, Pisarz.

Dobra Mieraszów w Obwodzie Miechowskiem Woiewództwie Krakowskiem sytuowane i obeymuiące w sobie wszelkie wygody; są na sprzeday za umiarkowaną Cenę, maiący chęć nabycia Jch zgłosi się w Krakowie do Domu pod Nr. 90 przy Ulicy S. Józefa lub do Właściciela tychże Dóbr w Wsi Niezwaiowicach pod Szkalbmirzem w Obwodzie wyżey wspomnionym zamieszkałego, gdzie o warunkach sprzedarzy i cenie zainformowanemi zostaną.

Niżey podpisany ma honor donieść, iż będąc osobiście na ostatnim Jarmarku w Lipsku, sprowadził do swego Składu, różne i w naynowszym guście Zegary Stołowe i kieszonkowe, tak Męzkie iako i Damskie tudzież inne podobne sztuki, a pomiędzy innemi graiące, i t. p. z pierwszych Fabryk Francuzkich i Angielskich. — Życzący sobie, może za mierną i rzetelną Cenę. z powyższych rzeczy każdego czasu od 1go Czerwca 1819 nabydź w Krakowie w Ulicy Grodzkiey pod N. 232.

Jan Berdau, Zegarmistrz.

☞ Pewien Ekonom, bezżenny, dobrey Konduity, życzyłby sobie służbę odmienić od Sgo Jana a gdy ieszcze, zostaie w obowiązku służby, niema zatem sposobności sam się starać; ale życzący sobie Ekonoma raczy się zgłosić w ulicy Wiślney pod N. 206 do P. Dypkowskiego, u którego powziąść może dokładną wiadomość.

Wydział Policyi w Senacie Rządzącym Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Królewsko-Bawarski Sąd Ziemski w Steinbach nad Innem w powiecie pod Dunkyskim odezwą swą z dnia 30 Marca r. b. do Nru 1235 uczynioną zasięga wiadomości względnie pobytu Anny i Franciszki Rauseder Corkach ogrodnika tameczuego od kilku lat ze Steinbach wyszłych, o których tyle tylko wiadomo, że iako służące wyiechały z Wiednia do Krakowa z Panem Hadenszmidt, C. K. Konsyliarzem Magistratualnym, który w roku 1809 w randze Konsyliarza legacyynego do Krakowa miał bydź przeniesionym. — Gdy Familiia wspomnionych Dziewcząt w Szteinbach zamieszkała, żadney dotąd wiadomości, ani o życiu, ani o mieyscu pobytu nieodnosi, Wydział Policyi w Senacie w zadosyć uczynieniu wezwania Król. Bawarskiego sądu w Steinbach ninieyszem żądanie takowe do publiczney podaie wiadomości, wzywaiąc wszelkie dotyczące władze równie iak każdego partykularnego, aby iakąby mieć mogli wiadomość o rzeczonych Dziewczętach Annie i Franciszce Rauseder, takowey Wydziałowi Policyi udzielili. — W Krakowie d. 4 Maia 1819 r.

Wozniakowski, Senat. P.
Konwicki, Sek.

Niżey podpisany ma honór donieść, iż będąc osobiście na ostatnim Jarmarku w Lipsku, sprowadził do swego Składu w Sukiennicach, znaczną partyą Sukien, kazmierów, kortów, Mille Rai, i t. p. z pierwszych fabryk Francuzkich, Angielskich i Niderlandzkich, które za mierną, i rzetelną cenę, (a prix fixe) sprzedawać ofiaruie. — W Krakowie d. 29 Maia 1819.

Kajetan Fuchs.

Dyrekcya Główna Górnicza. Z mocy Reskryptu Wysokiey Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 12 Maia r. b. N. 112/442 z Maia 19 wydanego, działaiąc, czyni wiadomo wszystkim chęć kupna Baranów Hiszpańskich, i Baranów i Owiec poprawnych maiącym, iż w Mieście Woiewódzkim Kielcach w Kancellaryi Dyrekcyi Główney Górniczey dnia 10tego Lipca r. b. o godzinie 10tey ranney zacznie się publiczna Licytacya, przez głośne wywoływanie na sprzedarz następuiących Gatunków Owiec w oznaczoney do Licytacyi Cenie:

1.	Baranów	Hiszpańskich	4ro	Letnich	sztuk	9	afp.	72	sztuka.
2.	ditto	ditto	2ch	ditto	—	7	—	72	—
3.	ditto	ditto	1	rocznych	—	28	—	60	—
4.	ditto	poprawnych	starych		—	15	—	36	—
5.	ditto	ditto	2ch	letnich	—	28	—	36	—
6.	ditto	ditto	1	rocznych	—	72	—	30	—
7.	ditto	Matek starych Poprawnych			—	115	—	18	—
8.	ditto	Skopów 2 letnich popraw:			—	87	—	12	—

i ciągle aż do zupełnego wyprzedania kontynuować się będzie; życzących sobie zatem tego kupna zaraz za gotową nastąpić maiącą zapłatą, na dzień i godzinę oznaczoną zaprasza. —— Działo się w Kancellaryi Dyrekcyi Główney Górniczey, dnia 22 Maia 1819.

Ullmann, Dyrektor Główny.
Tomaszewski, Sek. Jen.
Jastrzębski Ad. W. K.

Ruchomości po niegdy ś. p. Franciszku Antonim Wolf de Wolfsthal pozostałe, iako to: kosztowności, wina różnego gatunku, meble, suknie, Bielizna, naczynia różne gospodarskie, szkło, porcellana, powóz, i t. p. sprzedane zostaną z mocy Rezolucyi Trybunału Is ey Instancyi W. M. Krakowa de dato 22 Maia 1819 roku do N. 1435 zapadłey przez publiczną Licytacyą, która rozpocznie się dnia 7go Czerwca r. b. o godzinie 9tey ranney w Kamienicy w Rynku Miasta Krakowa pod L. 20 stoiącey —— W Krakowie dnia 29 Maia 1819.

Matakiewicz, *Not.*

W dniu 14 miesiąca Czerwca o godzinie 9tey z rana odprawiać się będzie w Krzeszowicach w Kancellaryi Dominikalney iedna stanowcza Licytacya Karczem w Dobrach Hrabstwa Tenczyńskiego będących na rok ieden lub na lat trzy; kto zechce licytować powinien bydź opatrzony w kaucyą.